

tutkimusta myös luetaan entistä enemmän, mitä on edesauttanut esimerkiksi Journal.fi-alusta, joka kokoaa suomalaiset tiedejulkaisut yhteen. Alue ja Ympäristö -lehden yhä paksummat numerot osoittavat, että suomenkielinen julkaiseminen ei kääntynytään laskuun, vaan se on päinvastoin nousussa. Suomalaiset tutkijat haluavat julkaista omaa tutkimustaan omilla julkaisukanavissaan. Haluavat, vaikka JUFO-luokitukset ohjaavat toiseen suuntaan. Alue ja Ympäristö -lehden JUFO-luokitusta yritettiin viimeksi vuonna 2018 nostaa luokasta yksi luokkaan kaksi, mutta tuloksetta.

Suomalaisten seurojen tiedejulkaisemisen rahoitusongelmia on pyritty viime vuosina ratkomaan erilaisilla hankkeilla, joilla on pyritty julkaisemisen kustannuksien oikeudenmukaisempaan jakamiseen muun muassa valtion ja yliopistojen kirjastojen välillä. Nämä hankkeet eivät ole kuitenkaan tuoneet ratkaisuja rahoitusongelmaan. Rahoitusongelmien lisäksi monet seurat kärsivät toisenlaisesta resurssipulasta – akateemiseen vapaaehtoistyöhön on usein haastavaa saada tekijöitä. Myös meidän lehtemme etsii tällä hetkellä kahta uutta päätoimittajaa. Uusi toimitussihteeri on saatu rekrytoitua, kiitos Ella Hyvönen!

Aivan loppuun olemme säästäneet tärkeimmät kiitokset. Alue ja Ympäristö -lehden toimitus haluaa kiittää kaikki lehden kirjoittajia. Lehden monitieteinen, monipuolinen ja keskustelevalta sisältö ei syntyisi ilman teitä. Hyviä käsikirjoituksia on ilo toimittaa.

Kiitos!

Joensuussa, 3. lokakuuta 2022

Nina Nygren ja Heikki Sirviö

Marika Kettunen^a & Maija Toivanen^b

Maantiede tunnetuksi yhdessä – Leiviskä-mitali tunnustuksena yhteistyöstä ja vaikuttavuudesta

Alue- ja ympäristötutkimuksen seuralle myönnettiin Iivari Leiviskä -mitali maantieteen tunnetuksi tekemisestä ja vaikuttavasta yhteistyöstä. Mitalin myönsi Suomen Maantieteellinen Seura ja sen luovutti seuran puheenjohtaja Joni Vainikka Maantieteen päivillä 2022 Tampereella. Haastattelimme seurojen puheenjohtajia Roosa Wingströmiä ja Joni Vainikkaa harvinaisesta tunnustuksesta, seurojen välisestä yhteistyöstä ja seuratoiminnan merkityksestä.

Alue- ja ympäristötutkimuksen seura (AYS) sai tunnustusta pitkäaikaisesta toiminnastaan kotimaisen tieteen kentällä Suomen Maantieteellisen Seuran (SMS) myöntämän Iivari Leiviskä -mitalin muodossa. SMS myöntää mitalin ansioista maantieteen opetuksessa tai ansioista maantieteen tunnetuksi tekemisestä suurelle yleisölle. Mitali on nimetty Helsingin yliopistossa maantieteen professorina toimineen Iivari Leiviskän (1876–1983) mukaan. Leiviskä oli paitsi tutkija ja tutkimuksen kääntäjä myös oppikirjojen laatija ja aikansa tieteen popularisoija.

Mitalin vastaanottanut AYS:n puheenjohtaja Roosa Wingström kiittää lämpimästi tunnustuksesta, joka tuo näkyviin tieteellisissä seuroissa tehtävää, mutta usein näkymättömäksi

^a Alue- ja ympäristötutkimuksen seuran varapuheenjohtaja & Maantieteen tutkimusyksikkö, Oulun yliopisto, marika.kettunen@oulu.fi

^b Alue ja Ympäristö -lehden toimitussihteeri & Maantieteen tutkimusyksikkö, Oulun yliopisto

jäävää talkootyötä. Hän korostaa, että mitaliin kulminoituu vuosien uurastus seuratoiminnan ja yhteistyön eteen: *”En voi muuta kuin kiittää, myös kaikkien meidän entisten toimijoiden puolesta. Monelle on varmasti tärkeää, että omalle työlle on annettu tunnustus.”*

Leiviskä-italin myöntäminen seuratoimijalle korostaa tieteellisten seurojen roolia tieteen tunnetuksi tekemisessä sekä seurojen talkootyön varaan rakentuvan suomenkielisen julkaisukentän merkitystä tieteellisen keskustelun alustana. *”Myös Alue- ja ympäristötutkimuksen seura ja Alue ja Ympäristö -lehti toimivat kansallisten kielten ylläpitämiseksi. Tieteellisen keskustelun käyminen kotimaisilla kielillä on erittäin tärkeää”*, SMS:n puheenjohtaja Joni Vainikka kertoo. Mitalin myöntöperusteissa korostuukin AYS:n edistämisen avoimen julkaisemisen merkitys tieteenalan näkyvyydelle. Avoin julkaiseminen ja keskustelun käyminen kohdeyleisön kielellä on yksi edellytys tieteen saavutettavuudelle ja tunnetuksi tekemiselle myös laajemman yleisön keskuudessa.

Vainikan mukaan myös Alue ja Ympäristö -lehdelle vastikään myönnetty Vuoden tiedelehti -palkinto (ks. Nygren & Sirviö 2022, tässä numerossa) korostaa AYS:n vuosien saatossa tekemän työn vaikuttavuutta. *”Alue ja Ympäristö on instituutti suomalaisen tieteen kentällä. Robkea, julkea, murrostava, transformoija, keskustelua herättävä ja helposti lähestyttävä”*, hän kiteyttää.

Viime vuosina AYS on tehnyt paitsi maantiedettä myös alue- ja ympäristötutkimusta näkyväksi myös erilaisten hankkeiden kautta. Viesti ja vaikuta -tapahtumasarja kannusti yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumiseen ja tarjosi opiskelijoille ja tutkijoille konkreettisia välineitä tiedeviestintään (Versus 2021). Ensimmäistä kertaa Alue ja Ympäristö -lehden numerossa 1/2022 (Saastamoinen ym. 2022) ja Versus-verkkojulkaisussa (Versus 2022) julkaistu monimediainen teemajulkaisusarja *Risteyksessä* puolestaan nostaa esiin alue- ja ympäristöalojen tutkimusta ja tuo tutkijat yhteiskunnan ja politiikan risteykseen.

Yhteen ääneen ja moniäänisesti

Leiviskä-italin myöntöperusteissa korostuu myös vaikuttava seurayhteistyö. Vainikan mukaan AYS onkin ollut yksi SMS:n merkittävimpiä yhteistyökumppaneita viimeisten vuosikymmenten aikana. Yhtenä keskeisenä ja varsin konkreettisena yhteistyön alustana on toiminut Versus-verkkojulkaisu, jota AYS ja SMS yhdessä Yhteiskuntatieteellisen Ympäristötutkimuksen Seura YHYS:n kanssa kustantavat. Yhteisvoimin kustannettu verkkolehti onkin vakiinnuttanut toimintansa tiedettä kunnianhimoisesti yleistajuistavana verkkojulkaisuna.

Tieteellisen seuratoiminnan lisäksi sisarseurat ovat yhdistäneet voimansa myös tiedepoliittista vaikuttamista varten. Viimeisimpänä seurojen asettamat yhteishdokkaat äänestettiin Tieteellisten seurain valtuuskunnan TSV:n hallitukseen. Kaudelle 2023–2025 läpi menivät AYS:n johtokunnassakin pitkään vaikuttanut Kirsi Pauliina Kallio sekä hänen henkilökohtaiseksi varajäseneksenä YHYS:n puheenjohtaja Jarkko Levänen. Yhteistyöllä saavutettu hallituspaikka tarjoaa myös tieteellisille seuroille mahdollisuuden olla mukana keskustelupöydissä vaikuttamassa ajankohtaiseen tiedepoliittikkaan.

Puheenjohtajat Wingström ja Vainikka molemmat korostavatkin, että yhteistyössä ja yhdessä ääntä pitämisessä on voimaa. Moniäänisyyttä tarvitaan: *”Kyllä kotimaisen maantieteen kentälle mahtuu useampikin toimija. Se auttaa myös tieteenaloja, että ei ole yhdestä käinni. On useampi toimija, useampi ääni sanomassa, että tämä on tärkeää”*, Vainikka korostaa.

Seuratoiminnan kautta sisään tiedeyhteisöön

Tiedejulkaisemisen ja tiedepoliittisen vaikuttamisen lisäksi seurat ovat myös konkreettisesti läsnä tutkijoiden arjessa. Puheenjohtajat Vainikka ja Wingström korostavat tieteellisten seurojen merkitystä yhteisen toiminnan ja järjestäytymisen alustoina: *”Sitä miettii, mikä se tieteenlinen yhteisö on, mutta aika nopeasti tajuaa, että se on ne kaikki ihmiset siinä ympärillä”*, Vainikka pohtii. Myös Wingström korostaa ympäröiviä ihmisiä ja hahmottaa seuratoiminnan väylänä

tutustua kotimaiseen tiedeyhteisöön: ”Tämä on yksi polku, miten tämän tiedemaailmaan pääsee sisälle”, Wingström kuvailee.

AYS onkin alusta asti profiloitunut eräänlaisena tutkijakouluna ja muotoutunut tärkeäksi yhteisöksi erityisesti aloitteleville tutkijoille (ks. Wingström 2020). Wingström kannustaakin näkemään seuratoiminnan osana omaa ammatillista kehittymistä. Hän pitää harmillisena, että moni tutkija ei koe seuratoimintaa omakseen yhä kiireisemmäksi muuttuneessa tutkijan arjessa: ”Ei tämä ole vain kuluerä, eikä konkreettinen hyöty näy opintopisteinä. Tällainen kaikenlainen hommailu ja seuratoiminnan näkyväksi tekeminen on tärkeää, niin kuin täälläkin mantsapäivillä”, Wingström jatkaa viitaten AYS:n Maantieteen päivillä järjestämään tiedelehtipalkinnon juhlistustilaisuuteen.

Entä millaisena näyttäytyy seuratoiminnan tulevaisuus? ”Tekemisen kauttahan se syntyy”, Vainikka toteaa. Myös Wingström kokee, että tieteellisten seurojen kaltaisia yhteisöjä tarvitaan tulevaisuudessakin. Tieteellisen seuran olemassaolo ei kuitenkaan ole itseisarvo, vaan toimintaa pidetään aktiivisesti yllä esimerkiksi johtokuntatyöskentelyn ja julkaisutoiminnan kautta. Myös seuratoimintaa laajemmalle yleisölle näkyvämmäksi tekevät hankkeet ja tapahumat tarvitsevat aktiivisia seuratoimijoita toteutuakseen.

Lähteet

- Nygren, N.V. & Sirviö, H. (2022) Vuoden tiedelehti -palkinnon kiitospuhe Tiedejulkaisemisen päivillä. *Alue ja Ympäristö* 51(2) 00–00. <https://doi.org/10.30663/ay.122550>
- Versus (2022) Uusi Risteyksessä-teemajulkaisusarja on lanseerattu. Versus 16.5.2022. <<https://www.versuslehti.fi/kriittinen-tila/viesti-ja-vaikuta-kurssilta-evaita-yleistajuiseen-tiedeviestintaan/>>. 29.11.2022.
- Versus (2021) Viesti ja vaikuta -kurssilta eväitä yleistajuiseen tiedeviestintään. Versus 8.7.2021. <<https://www.versuslehti.fi/kriittinen-tila/viesti-ja-vaikuta-kurssilta-evaita-yleistajuiseen-tiedeviestintaan/>>. 29.11.2022.
- Saastamoinen, U., Kotiaho, J. & Laine, I. (2022) Risteyksessä on uusi suomalaisen ympäristökeskustelun kohtaamispaikka. *Alue ja Ympäristö* 51(1) 197–199. <https://doi.org/10.30663/ay.119467>
- Wingström, R. (2020) Alue- ja Ympäristötutkimuksen seura 50 vuotta. *Alue ja Ympäristö* 49(2) 203–206. <https://doi.org/10.30663/ay.99301>